

ELEBAERS, Karel (Antwerpen 30 augustus 1880 – Herentals 24 juli 1961).

Werd in 1903 tot priester gewijd, promoveerde in 1906 te Leuven tot doctor in de letteren en wijsbegeerte (klassieke filologie) en werd tot leraar benoemd aan het Sint-Jan-Berchmanscollege in Antwerpen (1906-1912). Gezegd werd dat Elebaers als straf wegens Vlaamsgezindheid naar het college van Herentals (1912-1928) werd overgeplaatst, maar dat is twijfelachtig.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was Elebaers legeraalmoezenier van het vijftiende linieregiment en had hij te Alveringem enkele ontmoetingen met Cyriel Verschaeve. De neerslag van het harde frontleven vindt men in de artikelen die hij schreef in *De Stem uit België* en *De Belgische Standaard*; later werden deze bijdragen met enkele kanselreden gebundeld in *Lief en Leed uit Dagen van Lijden*.

Na de oorlog ontplooidde Elebaers een onverpoosde activiteit ten bate van het **Verbond der Vlaamse Oud-strijders** (vos). Hij was lid van de IJzerstichting en sprak herhaaldelijk bij de oprichting van **Heldenhuldezerkjes**. Zo voerde hij ook het woord tijdens de hulde aan Joe English in Steenkerke (1920), de eerste IJzerbedevaart. In Herentals was hij ook nog de proost van de plaatselijke afdeling van vos. In de periode dat het Frans nog gold als verplichte omgangstaal gedurende drie dagen per week, sprak Elebaers met zijn leerlingen in het college in Herentals steeds Nederlands. Samen met enkele andere leraars droeg hij bij tot de vernederlandsing van de onderwijstaal in het college en het gebruik van Nederlandstalige handboeken. Na de Eerste Wereldoorlog bepleitte hij bij Maria Belpaire en August Cuppens met succes de opname van Verschaeve en Lodewijk Dosfel in de redactie van de vernieuwde *Dietsche Warande en Belfort*.

Vanwege zijn Vlaamsgezindheid stond Elebaers op een zwart blaadje bij het bisdom. In 1919 – hij had zich intussen opgewerkt tot een gezaghebbend criticus – werd hij zonder gevolg voorgedragen voor een professoraat aan de Leuvense universiteit. Tegen alle verwachtingen van collega's en studenten in ging het bisdom ook tweemaal aan Elebaers

voorbij toen in 1921 en 1927 aan het college van Herentals een nieuwe directeur benoemd diende te worden. Persoonlijk leed Elebaers nog het sterkst onder zijn overplaatsing van Herentals naar de Rijksmiddelbare Jongensschool van Laken (1928-1944). Hij werd daar in 1928 tot godsdienstleraar benoemd om *lui assurer une bonne fin de carrière*. Op zichzelf genomen was het niet ongebruikelijk dat priester-leraars van een bisschoppelijk college tegen het eind van hun loopbaan 'met het oog op een rustpensioen' tot godsdienstleraar in een rijkschool werden benoemd. Maar in Elebaers' geval werd die benoeming beneden zijn niveau geïnterpreteerd als een disciplinaire maatregel voor zijn 'verderfelijk flamingantisme'. Het feit dat zijn Vlaamsgezinde collega Jaak Verheyen een half jaar later werd 'wegbenoemd' tot onderpastoor van Gierle, versterkte nog die indruk.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft Elebaers niet gecollaboreerd, maar toen sommigen hem nadien moeilijkheden wilden berokkenen, vroeg hij zijn pensioen aan, wat hem eervol werd toegekend. Sindsdien verbleef hij meestal in Herentals. Van 1947 tot 1955 schreef hij meer dan 100 bijdragen voor "Geest en Cultuur", een rubriek van *De Standaard* die vanaf 12 april 1952 is omgevormd tot *De Standaard der Letteren*. Al die tijd trad Elebaers op als de geestelijke vader van deze rubriek. Deze ruimdenkende essayist was ook een graag gehoorde redenaar en een promotor van de gewijde welsprekendheid.

WERKEN: Artikelen in *De Standaard* (1947-1955); *Lief en Leed uit Dagen van Lijden*, 1919 en 1925; – *Vroomheid. Vreugde. Vrede. Drie geestelijke voordrachten*, 1922; – *Na den Storm. Vier gelegenheidstoespraken*, 1922; – *Levensverscheurdheid. Levensharmonie. Levensjubel. Drie geestelijke voordrachten*, 1927; – Cyriel Verschaeve, "de pelgrim naar het Absolute", 1935; – *Kunst-en Levensproblemen. Twee voordrachten*, 1938; – *De romankunst van Gerard Wal-schap*, 1942; – Antoon van de Velde, verteller voor de jeugd en romanschrijver, 1944.

LITERATUUR: J.M. Goris (red.), *Huldeboek aan Zeereerwaarde Heer Dr. Karel Elebaers*, 1967; – J. Cools, *Geschiedenis van het College te Herentals*, 1984; – G. Durnez, *De Standaard. Het levensverhaal van een Vlaamse krant*, II, 1993.

JAN-M. GORIS